

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์ วิชาเชิดขวัญ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการสอน กับการสอนปกติ ซึ่งมีหัวข้อในการ ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาปี ที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 3 ห้องเรียนมีนักเรียนทั้งสิ้น 130 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบ กลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีทั้งหมด 3 ห้องเรียน ผลปรากฏว่าได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2
2. สุ่มห้องเรียนที่ได้มา 2 ห้องเรียน เข้ารับการทดลอง โดยการจับสลากเข้าเป็นกลุ่ม ทดลอง และกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 47 คน ได้เป็นกลุ่มทดลอง ให้เรียนการสอนจากเทปโทรทัศน์ และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ซึ่งมี นักเรียนจำนวน 43 คน ได้เป็นกลุ่มควบคุมให้เรียนโดยการสอนปกติ

3.2 ตัวแปรที่ทำการวิจัย

ตัวแปรที่ทำการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) การสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ประกอบการสอน
- 2) การสอนปกติโดยยึดแนวทางการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการกระทรวง ศึกษาธิการ

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งได้จากการสอบข้อเขียนตามแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรำเชิญขวัญ
- 2) คะแนนสอบภาคปฏิบัติซึ่งวัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาคปฏิบัติ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี แบบวัดผล เครื่องมือสำหรับกลุ่มควบคุมและเครื่องมือสำหรับกลุ่มทดลอง

แบบวัดผลมี 2 แบบคือ

1. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมและการเรียนภาคปฏิบัติ

เครื่องมือสำหรับกลุ่มควบคุม

1. คู่มือการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
2. วัสดุอุปกรณ์ในการสอนปกติของกลุ่มควบคุมคือ เครื่องเทปมันเทปเพลงรำเชิญขวัญ จึง

เครื่องมือสำหรับกลุ่มทดลองคือ เทปโทรทัศน์ รำเชิญขวัญประกอบการสอนวิชานาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ก่อนเรียน และความรู้ภายหลังการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย แบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบขึ้นเอง โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(1) ศึกษาเนื้อหารำเชิญขวัญ ซึ่งอยู่ในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากคู่มือครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และของกรมศิลปากร

(2) สร้างข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ให้มี 4 ตัวเลือก โดยมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และคำตอบลวง 3 คำตอบ ให้ครอบคลุมเนื้อหาของเพลงเชิญขวัญ จำนวน 30 ข้อ

(3) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนสาริต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (คณะศึกษาศาสตร์) จำนวน 37 คน จากนั้นนำผลการสอบไปวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 50% แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.38-0.97 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.00-0.56 ซึ่งรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อสอบได้แสดงไว้ในภาคผนวก

(4) นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้เรียนเนื้อหา รำเชิฐขวัญมาแล้ว เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของ Kuder Richardson-20 พบว่าข้อสอบนี้มีค่าความเชื่อมั่น .82

3.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาคปฏิบัติ

แบบสังเกตพฤติกรรมเรียนภาคปฏิบัติ เป็นแบบฟอร์มที่ครูผู้สอนใช้ประเมินความสามารถในการปฏิบัติคือการรำจริงของนักเรียนโดยครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตการรำของนักเรียน แล้วกาเครื่องหมายลงในช่องระดับความสามารถ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับคือ ดีมาก ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาคปฏิบัติของนักเรียน

ที่	รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ต้องปรับปรุง (1)
1.	การขับร้องเพลง				
2.	ความถูกต้องของท่ารำ				
3.	ความพร้อมเพรียงในการรำ				
4.	ความสนุกสนานเพลิดเพลิน				
5.	การทำงานร่วมกับผู้อื่น				
6.	ความตั้งใจในการฝึกปฏิบัติ				
	รวม				

ชื่ออาจารย์ผู้ประเมิน.....
(.....)

สรุปผลการประเมิน.....ผ่าน.....ไม่ผ่าน.....

การพิจารณาผลการสอบกิจกรรมภาคปฏิบัติจะถือว่าผ่านถ้านักเรียนสอบได้คะแนนสูงกว่า 55% คือได้คะแนนมากกว่า 13 คะแนน

3.3.3 เทปโทรทัศน์ รำเชิฐขวัญ ประกอบการสอนกิจกรรมนาฏศิลป์

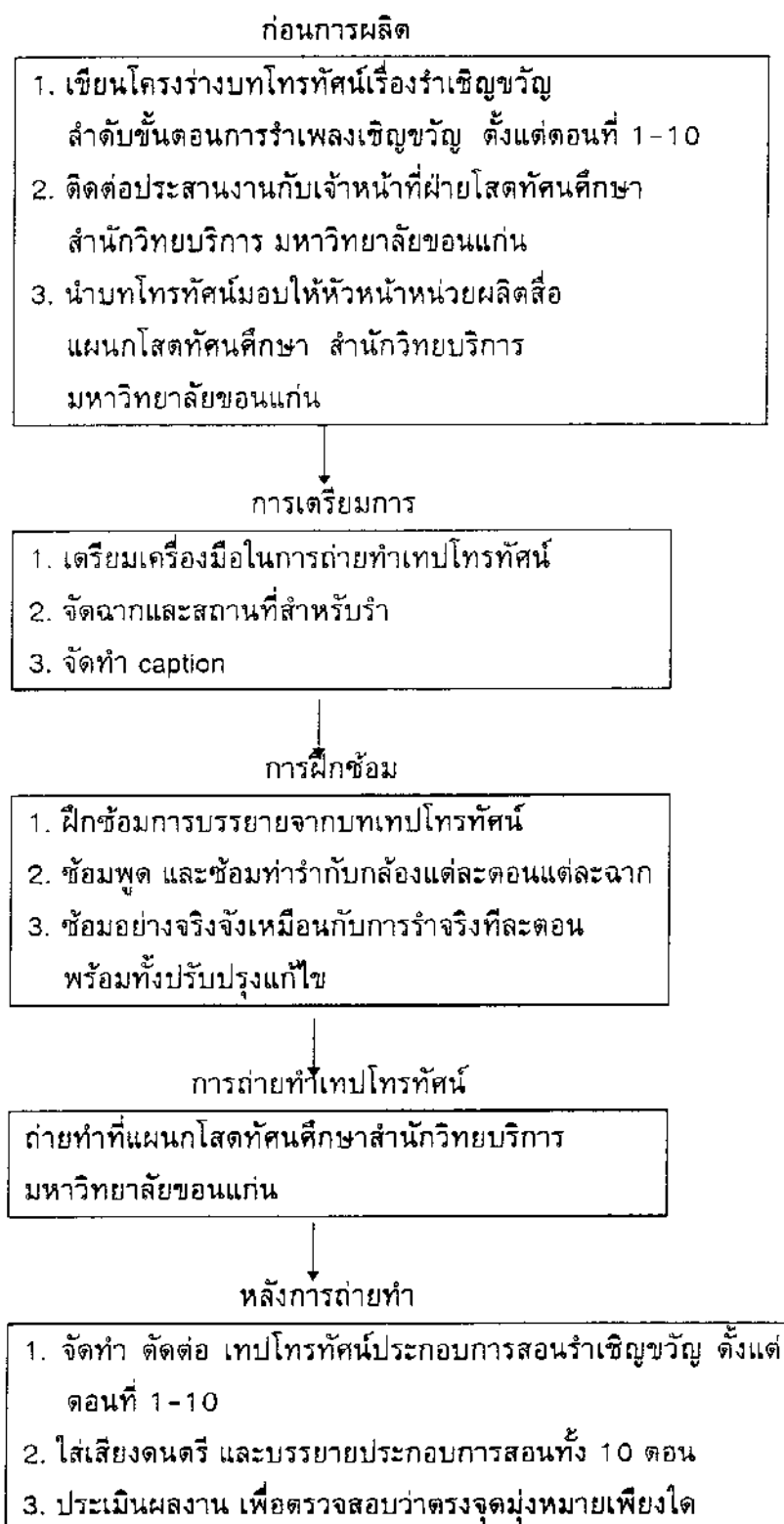
เครื่องมือที่ใช้สำหรับกลุ่มทดลองได้แก่ เทปโทรทัศน์ รำเชิฐขวัญ ซึ่งมีรายละเอียด

ดังนี้

1. บทโทรทัศน์ (Script) การสอนรำเชิฐขวัญ จำนวน 10 คาบ
2. เทปโทรทัศน์ประกอบการรำเชิฐขวัญ ซึ่งแบ่งเนื้อหาการสอนออกเป็น 10 คาบ ในแต่ละคาบใช้เวลาในการเรียน 50 นาที

3. ก่อนเริ่มต้นการสอนทุกครั้งครูผู้สอนในเทปโทรทัศน์จะอธิบายท่ารำ และมีการทบทวนท่ารำที่เรียนไปแล้วทุกครั้งก่อนที่จะต่อเนื้อหาใหม่
4. เขียนบทโทรทัศน์ (Script) จากเนื้อหาที่ได้แบ่งไว้ตามลำดับ โดยแยกเขียนเป็นตอน ๆ ตามที่กำหนดไว้ 10 ตอน ในแต่ละตอนจะใช้เวลาสอน 50 นาที ซึ่งรายละเอียดของบทโทรทัศน์ได้แสดงไว้ในภาคผนวก
5. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตรายการโทรทัศน์จาก ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตรวจสอบบทโทรทัศน์ และปรับปรุงแก้ไข
6. ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษาของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ถ่ายและบันทึกเทปโทรทัศน์ จากนั้นดำเนินการถ่ายและบันทึกเทปโทรทัศน์ลงในม้วนต้นฉบับแบบ U-matic ลำดับภาพและบันทึกเสียงถ่ายทอดการสอนรำเชิดขวัญทีละตอนจนครบ 10 ครั้ง ถ่ายทอดเทปโทรทัศน์ที่สำเร็จแล้วลงในม้วนเทปแบบ VHS เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ
7. ให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งจบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์กรมศิลปากร และปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนวิชานาฏศิลป์ 3 ท่าน (ระบุชื่อไว้ในภาคผนวก) เป็นผู้ตรวจประเมินคุณภาพของเทปโทรทัศน์การสอนรำเชิดขวัญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาใช้สอนจริง
8. นำเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนรำเชิดขวัญ ไปใช้สอนกับกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนรำเชิดขวัญ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากเทปโทรทัศน์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการสอนปกติ เนื้อหาที่เลือกมาใช้ในการทดลอง คือ รำเชิญขวัญ

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยวิธีการ cluster random sampling จากนั้นทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนของตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยให้ทำการสอบข้อเขียนตามแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการรำเชิญขวัญ ผลการสอบครั้งนี้เรียกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

ในการสอนผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม โดยสอนกลุ่มควบคุมด้วยวิธีปกติตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และสอนกลุ่มทดลองโดยใช้เทปโทรทัศน์ (รำเชิญขวัญ) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น การสอนทั้งสองกลุ่มใช้เวลาเท่ากันคือ 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที

หลังจากจบการสอน 10 สัปดาห์แล้วผู้วิจัยทำการสอบข้อเขียนตามแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการรำเชิญขวัญอีกครั้ง ผลการสอบครั้งนี้เรียกว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

นอกจากนั้นยังทำการสอบกิจกรรมภาคปฏิบัติโดยให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติรำจริง และผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนโดยทำการสังเกตพฤติกรรมแล้วรอกคะแนนลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนภาคปฏิบัติของนักเรียน ผลคะแนนนี้เรียกว่าคะแนนกิจกรรมภาคปฏิบัติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรม SPSS/PC+ การทดสอบความแตกต่างระหว่างนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองใช้การทดสอบ T (t-test) โดยค่าคะแนนที่นำมาวิเคราะห์เป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และคะแนนผลการสอบกิจกรรมภาคปฏิบัติ